

empirikus történet eseményeinek. Eltiportatása tehát áldozat; s az a föld, amibe beleszorították, a sarjadás televénye. Hogyan is hajthatna ki, ha nem kerül a földre? Hogyan hozhatna termést, ha nem a rothadásból? „*Elvetik gyalázatban, feltámad dicsőségben.*”

Amikor – önmagát elveszni látja

NAGY GÁSPÁR
író, költő

Találkoztál Vele? Elkerülted? Szándékosan állt kikerülni? És mégis szembe jött? Nem voltak biztos szavaid a köszöntésre? Csak biccentettél? Magadban mormoltál valamit? De bensődben megszólalt egy különös sziréna. Kinyitottad a szemed. Sötét volt, mégis élesen láttál. Az idegen ház, hatalmas szobájában az elkövethető bűn most nem lett társad. Angyalaid hagytak talán egy röpke órát nyugodtan álmodni. Tökéletesen egyedül voltál. Szégyened és férfidühöd arra indított, hogy köszönetet mondj azoknak, akik nem zargattak. A veranda égve felejtett villanyánál két rövid üzenetet körmöltél. Nyitott ajtók és ablakok sora tudatta: ők ott békésen alszanak *a vesztőhelyen*. Ha reggel majd kikászálódnak egymás karjaiból, megtalálják (külön-külön) a személyre szóló mondatot. Csak téged nem, a váratlanul érkező, tapintatlan vendéget. Órádra néztél, amikor csöndben kiléptél a nyitott kapun. A ház előtt posztoló utcalámpa fényköre lett kétséges glóriád. Te üzettel ki a pokol Paradicsomkertjéből...

Elmúlt éjfél, de az új nap első órája még nem telt be. Csak néhány perc hiányzott a teljességhez. A földkerekség legárvább emberi pillanatait élted át ebben az ismeretlen városban, amint ösztönösen elindultál a távoli vasútállomás felé. Első vonatod, jó ha öt óra múlva indul, még ennyit kell itt időznöd. Mentél a település szabályosnak tűnő utcáin, csak úgy, felelőtlenül, sejtésed szerint. De inkább menekültél, lopakodtál magad előtt. Egyetlen kutyaugatás se verte föl a májusvégi éjszakát. Csak lépteid kopogása és a jól hallható szívdobogásod jelezte, hogy élsz. Mintha ott jött volna mögötted az imént elhagyott kísértet-ház legbenső hangjaival: füledben a kreol nő lágy pihegése, és a szakálás férfi éles horkolása. De inkább a kertekből kihajló orgonák illata kísért utadon. S fölötted a büszke gesztenyesor fehér gyertyái világították meg a Monarchia-beli indóház sárga falát.

Hihetetlen gyorsan a vasúti sínek mellett voltál. Szemeddel már szinte érintetted az állomás szűrt, párálló fényeit. A bezárt váróteremben csak a sötét gomolygott, de kint a peronon pont annyi fényt hagytak, hogy akár nyugodtan olvashattál volna. Ül-

tél, és a tegnapi, fárasztó napot vetted számba: mit miért tettél talán jól, és mit visszavonhatatlanul rosszul. Főleg időd csaknem egy negyednapnyi óra. Ilyenkor lesz az ember öngyilkos vagy gyilkos, rabló vagy bármi...

Ekkor egy fuldokló hangú, szerencsétlen, bicegő alak állt előtted. Pontosabban egy triciklire emlékeztető, háromkerekű járműre támaszkodott. Ahogy felnézett rád, megijedtél a torz, debil arctól. A hátrahajló kacska kéztől, a szájszögletből enyhén csordogáló nyáltól talán undorodtál is. Az öltözete nem volt tisztító és tisztának látszott. És a segélykérő, nagy barna szemek is. Feri vagyok, mondta. Harminchárom éves leszek, bácsi. Bejöttem a városba egy rossz nőhöz, elvette a tizenkétezer forintomat azért az öt percért. Ott a város túlszélén, a szép panzióban még a pincérnek is adtam egy ezrest, aki ölben föl vitt hozzá a lépcsőn. Ezzel a biciklivel járok, mert gyalog két napig értem volna oda.

Az anyukámnak azt hazudtam, hogy az intézetbe jövök be a doktor nénihez, gyógyszerekért. De most éjnek évadján kidobott a portás, amikor becsöngettem. Nem alhatok bent, hát megyek haza az első vonattal. A biciklimet is föl adom, annak is veszek jegyet, ha kinyit a pénztár. Te ugye Pestre mész, bácsi? Tíz évig voltam ott intézetben. Ott jobb volt, mert nem ismertek. A faluban mindenki ismer. Menthetetlen vagyok. Most voltam életemben ötödször meztelen nő ágyában. Mit fogok hazudni megint, hol vesztettem el ezt a sok pénzt? Vissza akartam kérni, de kiröhögött a... És sírt a fiú. Aztán nagy nekikészüléssel leült a padra. Én most meggyónok neked, bácsi, mindent. Nem kellett volna megszületnem. Mert betegen születtem. Az anyám születésem óta várja a csodát, hogy egyszer egészséges leszek. Az a legszörnyűbb, hogy mindent tudok a betegségemről. Többet tudok, mint az orvosok. Gyerekkorától mondja az életét. A bűneit, a bűnös kívánságokat, melyektől nem tud szabadulni. Kiröhögőit már sorban kivégezte. Aztán állandóan imádkozott értük. Félt az Istent, de tán még jobban az édesanyját, aki a szenvedést szülte a világra. Sokszor gondolt arra, hogy befejezi az életet. De nem! Reménykedik: egyszer szép szál, egészséges férfi lesz. Hirtelen azt szót tagolja: *hiszen csak most vagyok annyi, mint az ács fia, Jézus. Jézus Feri vagyok*, mondja halálos komolyan, és csorog a szájszögletében a nyál. Az apám ács volt, beciszó, de sose láttam. Ő faragja minden nap az én keresztemet, bácsi. Meséld, te is! Ki vagy te, s mit keresel ilyenkor ezen az állomáson? Biztos valami nyomozó vagy. Itt; ebben a városban van minden bűn. Közel a határ, közel a halál... közel a háború. Menj oda a szállodába, tele van szerbekkel, oroszokkal és durva pincérekkel, meg olyasféle rossz Magdolnákkal... Tartóztasd le őket, kérd vissza legalább a pénzem felét, mert az anyukám kidob reggel, ha kifosztva megyek haza. De vigyázz, mert mindnek van fegyvere: kése, karabélyá, gránátja... Maga elé motyog, föltartja a kezét, mint az áldást osztó pap. De csak az

egyiket, az is egy csonkban végződik. Imádkozik. Aztán megérinti valahogy a kezedet. Ez lett volna a kézfogás Jézus Ferivel. A biciklit legurítja a peronról a sínek mellé és bebiceg a közben kinyitott váróterembe. Utána mész a pénztárhoz. Valóban jegyet vesz a határszéli faluig. Te is megveszed a magadét. Azt gondolod, hogy nem jártál itt. A gyorsvonaton a fényes reggeli Nap nem hagy még szunyókálni sem. Most már éber leszel az úton mindvégig. Azok talán fölkeltek ott, de nem is sejtik, hogy milyen éjszakával ajándékoztak meg. Ágoston vallomásaiból mondogatod a vonat ringatózó ütemére: *moriebar vitaliter*. Vagyishogy: életre haldokoltam. A legnagyobb költők és misztikusok egyikétől (szereted így emlegetni), Juan de la Cruztól, pedig hirtelen eszedbe jut a strófa (ahogy még sohasem jutott eddig), Takács Zsuzsa szép fordításában: *Az, ki ide érkezik meg, / önmagát elveszni látja, / mit tudott rég, semmivé lesz, / s megnövekszik új tudása. / Bizonyosságát leli abban, / mindent / fölismer tudatlan, / tudja azt mi tudhatatlan.*

Józsefváros koszos pályaudvara valószínűtlen fényben ragyog. Megérkeztlél.

Az életről és a halálról Krisztus várás idején

PAPP LAJOS
orvos, szívsebész

Az élet emberi léptékkal hosszabb időtartamú létezés, talán a halált is úgy lehetne felfogni, mint egy különleges létezési állapot, csak az események sokkal gyorsabban zajlanak le, mint a nagybetűs ÉLET. A borzasztó valóban az, hogy soha nem tudjuk, hogy ez az élet mikor lép, mikor kezd átlépni a másik létezési formába, a halálba. Éppen azért, merthogy nem tudjuk mikor következik be ez, azt hiszem, hogy akkor tévedünk kisebbet, ha a halálra készülünk mindig.

Fel vagyunk-e készülve a saját halálunkra? Úgy éljük életünket, ahogy a halálunkat haljuk. Nyugodtabban lehet szembenézni a halállal, ha az életünk során megtett út felkészít erre a halálra. Nyugodtabban lehet szembenézni ezekkel a válságos, kritikus helyzetekkel. Azt gondolom, itt olyan alapkategóriát kell keresnünk, mint a létezés szentsége.

A vallásfilozófiák, a vallások próbálják megfogni, az élet és halál fogalmát, tényét, létezését. Minden ember tudatos élete során gondolkodik, afelől, hogy fel lehet-e készülni a halálra. Én hiszem azt, hogy az életünk során elkövetkezett bűneinkért nehéz halállal büntetődünk. Hogy ez rövidebb, vagy hosszabb folyamat? Azt hi-